

Kommuneplan for Bjugn

Revisjon av kommuneplanens samfunnsdel 2010-2020/2025

Mandagsklubben på Mølnargården har fått tilsendt en oppfordring om å delta i dette arbeidet. Mandag 18. april var dette et tema på Mandagsklubbens ukentlige møte. Undertegnede fikk da en rekke innspill. De fleste gikk på kulturvernets vilkår i planen. Undertegnede vil i det følgende prøve å sammenfatte det som kom fram.

- Gjeldende strategidokument sier uttrykkelig i sin visjonsformulering at ”Bjugn er en kulturkommune med kreativ utvikling og vekst”. I tillegg til utfordringer som KS, St. Olavs Hospital, Fylkesmannen og S-T fylkeskommune nevner i sitt notat, så nevner også kommunen kulturutfordringen og miljøutfordringen. Dette er vel og bra, men bør følges godt opp i selve kommuneplanen.
- Det kan være på sin plass å klargjøre hva vi mener med kultur. Det utvidede kulturbegrepet favner om idrett, bildende kunst, musikk, teater og dans pluss mye annet. Her kan vi minne om Clyde K. M. Kluckhohns definisjon: ”Kultur består av all overført læring”. Kultur er altså et svært tøyelig begrep.
- Hvis vi tar utgangspunkt i Kluckhohns definisjon, er det nærliggende å spørre om hvorfra vi har fått læringen som er overført til oss som bor i Bjugn i dag. Med andre ord spør vi her om hva som har påvirket, og stadig påvirker vår lokale kultur. Vi rører dermed ved det som er grunnlaget for det vi kan kalle vår Bjugn-identitet.

I gjeldende kommuneplan blir god helse framhevet som et overordnet mål. Samtidig nevnes at ”kulturminner og kulturlandskap skal bevares og aktiviseres som bidrag til en bærekraftig utvikling.” Ut fra sammenhengen må det forstås slik at disse ressursene må vernes fordi de kan fremme kunnskapsformidling, allmenndannelse, trivsel, helsetiltak og næringsutvikling. Dette er fornuftige tanker. Men Mandagsklubben mener at kulturminner og kulturlandskap også er noe som har en egenverdi, på samme måte som planter og dyr har en egenverdi i naturen. Når en dyreart blir utryddet, blir det sett på som et tap for jordas biologiske mangfold. Hvis noe av vår lokale kultur råtner eller blir brent på bålet fordi vi i øyeblikket ikke ser nytteverdien av den, så er det også et tap.

Mandagsklubben mener derfor at kulturvernet i Bjugn er sårbart, og trenger spesiell omsorg i kommuneplanen gjennom et eget avsnitt.

Først må det gjøres klart hva vi mener med vern av kulturminner og kulturlandskap, kort sagt: kulturvern.

1. Eksempler på faste kulturminner er eldre bygninger, tradisjonsbåter, bruer, veistubber, gravhauger, kirkegårder, forsvarsanlegg, kvernstøer, damanlegg, industrianlegg.
2. I tillegg må tas med gjenstander fra tidligere tiders næringsvirksomhet: Fiske og sjøfart, jakt og fangst, jordbruk, skogbruk, torvtaking, utmarksnæring, industri.
3. Kulturvernet må også omfatte vern av skriftlige kilder: Korrespondanse, dagbøker, regnskapsbøker, protokoller for foreninger og virksomheter.
4. En egen kategori er bilder: Fotografier, tegninger, malerier, treskjæringer, skulptur.
5. Muntlige kilder, både den levende fortellertradisjonen og lydopptak.
6. Folkemusikk fra vårt distrikt.
7. Kunnskap om tidligere tiders håndverk og yrkesutøvelse: Handlingsbåren kunnskap.

Alt dette som her er nevnt, og mer til, danner grunnlaget for å forstå hva som utgjør vår lokale kulturarv. Hvis vi godtar at all kultur er overført læring, så må vi la vår lokale kulturarv få mulighet til å bli overført eller lært videre til kommende generasjoner. I vår tid skjer dette i sterk konkurranse med en sterk kulturpåvirkning fra media. Ikke minst amerikansk kultur har sterk gjennomslagskraft blant våre ungdommer, og de kan lett komme til å tru at vår lokale kultur er mindreverdige. Å oppvurdere vår lokale kultur vil egentlig si det samme som å styrke vår lokale identitet. Identitetsbygging må være et erklært mål i kommuneplanen.

Mandagsklubben foreslår en del tiltak som kan lette arbeidet med å fremme kulturvernet:

- Gi publikum nødvendig hjelp til å skrive søknader om midler til bygningsvern og bevaring av kulturminner.
- Oppmuntre folk til å ta vare på kulturminnene i nærmiljøet.
- Gjøre kulturminnene tilgjengelige gjennom skilting og bedre adkomst.
- Lage en vedlikeholdsplan for kirkegårder, bautaer og krigsminner med avklart ansvarsforhold til vedlikehold og skilting.
- Oppmuntre skolene til å ta i bruk kulturminnene og integrere kunnskapen om dem i undervisningen.
- Bruke Mølnargården til intimkonserter, seminarer og foredrag som et alternativ til kulturhuset. Hvorfor ikke gjøre Mølnargården til en del av Campus Fosen?
- Definere Mølnargården som en kulturverninstusjon, og gjøre dette synlig i kommuneplanen.

Uten at det har direkte sammenheng med kommuneplanen, så var det flere som tok til orde for å bygge bru over Åfjordstraumen. Dette som ledd i en turistvei langs ytre Fosen, noe som igjen vil bringe vår historie og mange kulturminner fram i lyset.

Dette er i denne omgang vårt bidrag til kommuneplanen.

Mølnargården
18. april 2011

Sturla Leth-Olsen
sekretær